

ข้อเสนอแนวคิดการพัฒนาหรือปรับปรุงงาน ตำแหน่งประเภทวิชาการ ระดับผู้เชี่ยวชาญ

ของนางสายใจ มณีรัตน์

เพื่อประกอบการพิจารณาประเมินบุคคลตำแหน่ง ผู้เชี่ยวชาญด้านวางวางระบบการพัฒนาที่ดิน.

(นักวิชาการเกษตรเชี่ยวชาญ) ตำแหน่งเลขที่ ๑๒๗๐ สังกัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๑๒

๑. เรื่อง แนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง

๒. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการเพิ่มขึ้นของประชากรส่งผลให้ความต้องการใช้ที่ดินเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย โดยที่ดินส่วนใหญ่ถูกนำมาพัฒนาเป็นแหล่งที่อยู่อาศัย เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือรอการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าในเชิงพาณิชย์ ส่งผลต่อพื้นที่ทำการเกษตรที่ลดน้อยลง พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การทำเกษตรอาจถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบอื่น หรือในกรณีกลับกันพื้นที่ที่ใช้ทำการเกษตรในปัจจุบันกลับเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่ที่ดินซึ่งมีอยู่เท่าเดิม ส่วนพื้นที่ทำการเกษตรก็มีแนวโน้มที่จะลดลง แต่ภาคเกษตรมีบทบาทสำคัญในการผลิตพืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมป้อนสู่ตลาด หากในอนาคตพื้นที่ทำการเกษตรถูกจำกัด และลดน้อยลง การเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชให้สูงขึ้นโดยการบริหารจัดการให้มีผลผลิตต่อพื้นที่ที่สูงขึ้น เป็นหนทางที่จะทำให้ภาคเกษตรสามารถรองรับความต้องการพืชอาหารและพืชอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นในอนาคตได้

การจัดการดินที่ถูกต้องถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยยกระดับผลผลิตพืชให้เพิ่มสูงขึ้น โดยต้องเริ่มต้นจากรากฐานการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความถูกต้องเหมาะสม ตลอดจนการจัดการดินให้เกิดประสิทธิภาพ ส่งผลต่อศักยภาพของดินในการให้ผลผลิตพืช โดยในการพัฒนาที่ดินให้เกิดผลผลิตสูงที่สุดนั้นปัจจุบัน มีพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้โดยใช้กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งสามารถเข้าไปถอดบทเรียนจากพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จถึงขั้นตอน วิธีการ ปียจัยต่าง ๆ ที่ช่วยเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชและนำมาปรับใช้ในพื้นที่อื่น ๆ ทั้งนี้การพัฒนาที่ดินให้มีศักยภาพการผลิตสูง จำเป็นต้องถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร โดยสนับสนุนการใช้ฐานข้อมูลดิน ควบคู่กับการวางแผนการผลิตที่ครบวงจร การพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรโดยการถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรม และเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งได้จากการถอดบทเรียนในพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จ ผ่านการจัดทำแปลงต้นแบบการและเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา พืชไร่ และข้าว เป็นต้น

๓. บทวิเคราะห์/แนวความคิด/ข้อเสนอ และข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

บทวิเคราะห์

๑) ยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน เป็นกรอบการพัฒนาทรัพยากรดินในระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยเน้นเกษตรกรเป็นศูนย์กลางการพัฒนาอย่างสมดุล มีส่วนร่วมในรูปแบบชุมชน ให้มีความสำคัญกับการรวมกลุ่มเกษตรกร เพื่อผลักดันให้ดำเนินงานในรูปแบบธุรกิจเกษตร โดยน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขยายผลและประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง แผนยุทธศาสตร์กรมพัฒนาที่ดิน ระยะ ๒๐ ปี ประกอบด้วย ๖ ประเด็นยุทธศาสตร์คือ ๑) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรดินด้วยการสำรวจ จำแนกดิน วิเคราะห์ดิน และวางแผนการใช้ที่ดินอย่างเป็นระบบ ๒) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันภาคการเกษตรด้วยงานวิจัย และเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินเชิงนวัตกรรม ๓) บริหารจัดการทรัพยากรดินอย่างสมดุลและยั่งยืนด้วยการฟื้นฟูปรับปรุงดินและอนุรักษ์ดินและน้ำ ๔) สร้างและ

พัฒนาความเข้มแข็งให้กับหมอดินอาสา เกษตรกร และภาคีเครือข่าย ๕) พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดินบนพื้นฐานการมีส่วนร่วม และ ๖) พัฒนางค์กรสู่ความเป็นเลิศด้านการพัฒนาที่ดิน

๒) สถานการณ์ปริมาณผลผลิตพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทูเรียน และข้าว ซึ่งการปลูกส่วนใหญ่เกษตรกรยังคงกระบวนการผลิตแบบพึ่งพาธรรมชาติ เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการพื้นที่ ทำให้ผลผลิตตกต่ำ และยังประสบปัญหาด้านราคาจากการที่ผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน และจากข้อมูลผลผลิตพืชเศรษฐกิจสำคัญในภาคใต้ตอนล่างเช่นปาล์มน้ำมัน ในจังหวัด ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส อยู่ในระดับ ๓,๐๖๑ ๒,๗๕๐ ๒,๖๑๗ ๒,๖๒๙ ๑,๖๐๙ ๒,๕๖๗ และ ๒,๒๕๖ กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, ๒๕๖๕) ผลผลิตยางพาราอยู่ที่ระดับ ๒๖๖, ๒๖๘, ๒๘๐, ๒๕๔, ๒๕๔, ๒๖๐ และ ๒๕๕ กิโลกรัมต่อไร่ต่อปี แต่จากการดำเนินงานในพื้นที่ของเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดินพบว่าสามารถแบ่งกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตพืชเศรษฐกิจเหล่านี้ตามปริมาณผลผลิตที่ได้เป็น ๓ กลุ่มคือ ๑) กลุ่มที่ผลิตได้ต่ำกว่าปริมาณผลผลิตเฉลี่ย ๒) กลุ่มที่ผลิตได้ในระดับผลผลิตเฉลี่ย และ ๓) กลุ่มที่ผลิตได้สูงกว่าผลผลิตเฉลี่ย ซึ่งในกลุ่มที่สามารถผลิตได้สูงกว่าปริมาณผลผลิตเฉลี่ยส่วนใหญ่จะมีรายได้สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ยจปฐ.ของแต่ละจังหวัด และสูงกว่ารายได้ประชาชาติต่อหัวของกลุ่มประเทศรายได้ปานกลาง ๓๒,๓๐๐ บาท-๓๙,๑,๒๐๐ บาทต่อปี

ปัจจุบันการส่งเสริมเกษตรกรของเจ้าหน้าที่กรมพัฒนาที่ดินพยายามนำเทคโนโลยี หรือนวัตกรรมของกรมไปใช้และส่งเสริมให้แก่เกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่สามารถพัฒนาได้เฉพาะด้านดิน แต่ในกระบวนการสร้างผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพ ต้องมีการจัดการทั้งด้านดินซึ่งเริ่มจากการเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกวิธี การจัดการน้ำที่มีคุณภาพและเพียงพอ การจัดการพืชซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่การใช้พันธุ์ที่ดี การปลูกอย่างถูกวิธี การจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช และ เทคโนโลยีการเก็บเกี่ยว เข้ามาเกี่ยวข้อง หากพิจารณาในพื้นที่ที่ให้ผลผลิตสูงจะเห็นถึงกระบวนการผลิตที่ต้องใช้องค์ความรู้จากหลายได้เข้ามาบริหารจัดการก่อนที่จะนำมาซึ่งปริมาณผลผลิตต่อพื้นที่ที่สูงขึ้น

แนวคิด/ข้อเสนอ

จากบทวิเคราะห์จึงขอเสนอแนวความคิด“แนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง ” เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทูเรียน และข้าว โดยการถอดบทเรียนแปลงเกษตรที่มีศักยภาพในการผลิตสูงมีผลผลิตต่อพื้นที่สูง มาเป็นฐานข้อมูลสำหรับปรับใช้ในพื้นที่อื่นๆ โดยการถอดบทเรียนในทุกกระบวนการ การปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยว จนถึงการจัดจำหน่ายซึ่งองค์ความรู้และเทคโนโลยีที่รวบรวมต้องครอบคลุมทุกด้านจากทุกหน่วยงาน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐหรือเอกชน จัดทำเป็นข้อมูลการบริหารจัดการแปลงที่ประสบความสำเร็จ บางส่วนนักวิจัยต้องทำการศึกษาวิจัย หรือทดสอบเพิ่มเติม จนเกิดเป็นชุดความรู้ใหม่สำหรับใช้เป็นต้นแบบในการจัดการแปลงให้มีศักยภาพการผลิตสูง และกำหนดพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการพัฒนาศักยภาพการผลิตยกระดับปริมาณผลผลิตให้สูงขึ้น ให้ชัดเจน กำหนดเป้าหมายผลผลิตที่ทำนายส่งเสริมและสนับสนุนองค์ความรู้แก่เกษตรกรโดยถ่ายทอดองค์ความรู้และนวัตกรรม และเทคโนโลยีในรูปแบบที่เกษตรกรเข้าถึงง่าย พัฒนาและจัดทำแปลงต้นแบบการและเรียนรู้เทคโนโลยีการผลิตเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ เช่น ปาล์มน้ำมัน ยางพารา ทูเรียน และข้าว ให้เป็นพื้นที่สำหรับเรียนรู้สำหรับเกษตรกร เป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานของชุมชน

ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไข

จากการเสนอแนวคิด“แนวทางการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง” ข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขดังนี้

ข้อจำกัด	แนวทางแก้ไข
๑) ขาดองค์ความรู้การจัดการแปลงเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตที่ได้จากการถอดบทเรียนต้องอาศัยองค์ความรู้และเทคโนโลยีทั้งจากภาครัฐและเอกชนหลาย ๆ หน่วยมาช่วยบริหารจัดการร่วมกันขั้นตอนการขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอาจเกิดข้อติดขัดหากไม่มีการขับเคลื่อนในระดับนโยบาย	๑) ผลักดันรูปแบบการส่งเสริมในพื้นที่แบบบูรณาการให้เป็นนโยบายของกระทรวงที่ต้องออกมาเป็นรูปธรรม โดยอาจกำหนดพื้นที่เป้าหมายเป็นพื้นที่นำร่องให้มีการดำเนินการโดยใช้ชุดความรู้จากการถอดบทเรียนสำหรับทำให้เห็นเป็นแบบอย่างตามชนิดพืชสำหรับเป็นต้นแบบแก่พื้นที่อื่นๆ ต่อไป
๒) การจัดทำแปลงต้นแบบการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่าง อาจต้องใช้ระยะเวลาไม่สามารถครอบคลุมทุกพื้นที่	๑) พัฒนารูปแบบการประชาสัมพันธ์แปลงต้นแบบการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่าง นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์เช่น Facebook Line tik tok เพื่อเป็นที่รู้จักและเข้าถึงได้ในวงกว้าง

๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๔.๑. มีชุดความรู้ใหม่สำหรับการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่างเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ของปาล์มน้ำมัน ยางพารา พืชไร่ และข้าว
- ๔.๒. มีแปลงต้นแบบการบูรณาการองค์ความรู้การจัดการแปลงเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่าง
- ๔.๓. เกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพารา พืชไร่ และข้าวในภาคใต้ตอนล่างมีการใช้ชุดองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตและได้รับผลผลิตต่อพื้นที่สูงขึ้น

๕. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

- ๕.๑. จำนวนชุดองค์ความรู้สำหรับเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่าง
- ๕.๒. จำนวนแปลงต้นแบบการใช้สำหรับการเพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจภาคใต้ตอนล่าง
- ๕.๓. ปริมาณผลผลิตต่อไร่ของเกษตรกรผู้ปลูกปาล์มน้ำมัน ยางพารา พืชไร่ และข้าว ในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างเพิ่มขึ้น

(ลงชื่อ) (ผู้ขอประเมิน)

(นางสายใจ มณีรัตน์)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

(วันที่) ๒๗ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๖